

**ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ – ΧΡΗΜΑΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΛΟΓΩ
ΗΘΙΚΗΣ ΒΛΑΒΗΣ – ΣΥΝΤΡΕΧΟΝ ΠΤΑΙΣΜΑ ΠΑΘΟΝΤΟΣ –
ΕΝΣΤΑΣΗ ΣΥΝΥΠΑΙΤΙΟΤΗΤΑΣ**

Εργατικό ατύχημα. – Για να δικαιούται ο παθών σε εργατικό ατύχημα χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, αρκεί να συντέλεσε στην επέλευση του ατυχήματος πταίσμα του εργοδότη ή των προστηθέντων από αυτόν με την έννοια του άρθρου 914 Α.Κ., δηλαδή αρκεί να συντρέχει οποιαδήποτε αμέλεια αυτών, και όχι μόνο η ειδική αμέλεια περί την τήρηση των όρων ασφαλείας του άρθρου 16 παρ. 1 του ν. 551/1915. – Για τον προσδιορισμό του ύψους της «εύλογης» χρηματικής ικανοποίησης, το δικαστήριο της ουσίας πρέπει να λαμβάνει υπόψη, εκτός από τα λοιπά προσδιοριστικά στοιχεία (συνθήκες ατυχήματος, έκταση της προκληθείσης σωματικής βλάβης και συνέπειες αυτής, οικονομική κατάσταση των μερών κ.λπ.), και το τυχόν συντρέχον πταίσμα του παθόντος, το οποίο συνεκτιμάται με τα ως άνω στοιχεία, γι' αυτό και δεν επιτρέπεται μετά τον τελικό καθορισμό του ποσού της χρηματικής ικανοποίησης να μειωθεί εκ νέου τούτο ανάλογα με το ποσοστό της συνυπαιτιότητας. – Για να υπάρχει συντρέχον πταίσμα, πρέπει η πράξη του ζημιωθέντος να έχει συντελέσει στην πρόκληση της ζημίας και να υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος της υπαίτιας πράξης του ζημιωθέντος με την πρόκληση ή την έκταση της ζημίας. Τέτοια αιτιώδης συνάφεια υπάρχει όταν η πράξη ή η παράλειψη του ζημιωθέντος, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, ήταν ικανή και μπορούσε να επιφέρει κατά τη συνηθισμένη και κανονική πορεία των πραγμάτων το επιζήμιο αποτέλεσμα. – Η κρίση του δικαστηρίου της ουσίας περί του ότι τα επικαλούμενα πραγματικά περιστατικά συγκροτούν ή όχι την αόριστη νομική έννοια του συντρέχοντος πταίσματος υπόκειται στον ανααιρετικό έλεγχο του Αρείου Πάγου. – Περίπτωση ανειδίκευτου και ανασφάλιστου εργάτη ο οποίος έχασε την όρασή του στον αριστερό οφθαλμό από ασβέστη λόγω αμέλειας των προστηθέντων της αναιρεσίβλητης εργοδότης εταιρείας να του χορηγήσουν προστατευτικά ομματοϋάλια. Κατά τον υπολογισμό της επιδικασθείσης στον ενάγοντα και αναιρεσείοντα εργάτη τη χρηματικής ικανοποίησης, ύψους 6.000 ευρώ, ελήφθη υπόψη και το συντρέχον πταίσμα αυτού, συνιστάμενο στο ότι από αμέλειά του δεν φρόντισε να προστατεύσει τον εαυτό του, όπως επιβάλλει το άρθρο 102 εδ. στ' του π.δ. 1073/1981. – Δεν ιδρύεται ο εκ του άρθρου 8 του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ. λόγος αναιρέσεως αν δεν έχει προταθεί ένσταση συνυπαιτιότητας, εφόσον το συντρέχον πταίσμα προκύπτει από τα πραγματικά περιστατικά που προέκυψαν από τις αποδείξεις και συνεκτιμήθηκαν από το δικαστήριο για τον προσδιορισμό του ύψους της «εύλογης» αποζημίωσης.

Κυριότερες διατάξεις: Ν. 551/1915 άρθρα 1 και 16. Π.δ. 1073/1981 άρθρο 102. Α.Κ. άρθρα 914 και 932. Κ.Πολ.Δ. άρθρο 559 αρ. 1,8 και 19.

Πρόεδρος ο Αντιπρόεδρος κ. Η. Γιαννακάκης
Εισηγήτρια η Αρεοπαγίτης κα Βαρβάρα Κριτωτάκη
Δικηγόροι ο κ. Άγγ. Σκιαδάς – ο κ. Π. Αμπάτης

Από τα άρθρα 914, 932 του Α.Κ. και 1, 16 του ν. 551/1915 προκύπτει ότι χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη ή ψυχική οδύνη οφείλεται και επί εργατικού ατυχήματος όταν συντρέχουν οι όροι της αδικοπραξίας. Οι διατάξεις του άρθρου 16 παρ. 1 του ν. 551/1915, κατά τις οποίες ο παθών σε εργατικό ατύχημα δικαιούται να εγείρει την αγωγή του κοινού αστικού δικαίου και να ζητήσει πλήρη αποζημίωση μόνο όταν το

ατύχημα μπορεί να αποδοθεί σε δόλο του εργοδότη ή των προστηθέντων του ή όταν επήλθε σε εργασία στην οποία δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών για τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων και εξαιτίας της μη τηρήσεως των διατάξεων αυτών, αναφέρονται στην επιδίκαση αποζημιώσεως για περιουσιακή ζημία και όχι στη χρηματική ικανοποίηση για την οποία δεν υπάρχει πρόβλεψη στον ανωτέρω νόμο και εφαρμόζονται γι' αυτό μόνο οι γενικές διατάξεις. Επομένως, για να δικαιούται ο παθών σε εργατικό ατύχημα χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, αρκεί να συντέλεσε στην επέλευση του ατυχήματος πταίσμα του εργοδότη ή των προστηθέντων από αυτόν, με την έννοια του άρθρου 914 Α.Κ., δηλαδή αρκεί να συντρέχει οποιαδήποτε αμέλεια αυτών και όχι μόνο η ειδική αμέλεια περί την τήρηση των όρων ασφαλείας του άρθρου 16 παρ. 1 του ν. 551/1915.

Εξάλλου, για τον προσδιορισμό του ύψους της «εύλογης» χρηματικής ικανοποιήσεως, το δικαστήριο της ουσίας πρέπει να λαμβάνει υπόψη, εκτός από τα λοιπά προσδιοριστικά στοιχεία (συνθήκες ατυχήματος, έκταση της προκληθείσας σωματικής βλάβης και συνέπειες αυτής, οικονομική κατάσταση των μερών κ.λπ), και το τυχόν συντρέχον πταίσμα του παθόντος, το οποίο συνεκτιμάται με τα ως άνω στοιχεία, γι' αυτό και δεν επιτρέπεται μετά τον τελικό καθορισμό του ποσού της χρηματικής ικανοποιήσεως να μειωθεί εκ νέου τούτο ανάλογα με το ποσοστό της συνυπαιτιότητας. Εξάλλου, η κρίση του δικαστηρίου της ουσίας περί του ότι τα επικαλούμενα πραγματικά περιστατικά συγκροτούν ή όχι την αόριστη νομική έννοια του συντρέχοντος πταίσματος υπόκειται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου. Για να υπάρχει συντρέχον πταίσμα, πρέπει η πράξη του ζημιωθέντος να έχει συντελέσει στην πρόκληση της ζημίας και να υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος της υπαίτιας πράξης του ζημιωθέντος με την πρόκληση ή την έκταση της ζημίας. Τέτοια αιτιώδης συνάφεια υπάρχει όταν η πιο πάνω πράξη ή η παράλειψη του ζημιωθέντος κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας ήταν ικανή και μπορούσε να επιφέρει κατά τη συνηθισμένη και κανονική πορεία των πραγμάτων το επιζήμιο αποτέλεσμα. Η κρίση του δικαστηρίου της ουσίας ότι τα πραγματικά περιστατικά που δέχτηκε κυριαρχικώς ως αποδειχθέντα επιτρέπουν το συμπέρασμα να θεωρηθεί, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, ορισμένο γεγονός ως πρόσφορη ή μη αιτία της ζημίας υπόκειται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου, γιατί είναι κρίση νομική, που ανάγεται στην ορθή ή μη υπαγωγή από το δικαστήριο της ουσίας των διδαγμάτων της κοινής πείρας στην αόριστη νομική έννοια της αιτιώδους συνάφειας.

Περαιτέρω, ο λόγος αναιρέσεως του άρθρου 559 αρ. 8 του Κ.Πολ.Δ. δίδεται όταν το δικαστήριο παρά τον νόμο έλαβε υπόψη πράγματα που δεν προτάθηκαν ή δεν έλαβε υπόψη πράγματα που προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης. Ως πράγματα των οποίων η λήψη ή η μη λήψη υπόψη από το δικαστήριο της ουσίας ιδρύει τον από τη διάταξη αυτή λόγο αναιρέσεως νοούνται οι αυτοτελείς ισχυρισμοί που υπό την προϋπόθεση της νόμιμης προτάσεώς τους θεμελιώνουν ιστορικώς το αίτημα της αγωγής, ανταγωγής, ενστάσεως ή αντενστάσεως, ως και οι λόγοι εφέσεως που περιέχουν παράπονα κατά της πρωτοβάθμιας απόφασης. Ο λόγος από την ως άνω διάταξη δίδεται όταν το δικαστήριο παρά τον νόμο έλαβε υπόψη πράγματα που δεν προτάθηκαν ή δεν έλαβε υπόψη πράγματα που προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης. Δεν συνιστούν πράγματα κατά την έννοια της ως άνω διατάξεως η αιτιολογημένη άρνηση της αγωγής, ενστάσεως ή αντενστάσεως, καθώς και τα συμπεράσματα ή επιχειρήματα από την εκτίμηση των αποδείξεων. Εξάλλου, κατά το άρθρο 559 αρ. 1 του Κ.Πολ.Δ. ανίρεση επιτρέπεται αν παραβιάστηκε κανόνας του ουσιαστικού δικαίου, ενώ κατά τον αριθμό 19 του ίδιου άρθρου ιδρύεται λόγος αναιρέσεως αν η απόφαση δεν έχει νόμιμη βάση, και ιδίως αν δεν έχει αιτιολογίες ή έχει αιτιολογίες αντιφατικές ή ανεπαρκείς σε ζήτημα που ασκεί ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης.

Στην προκειμένη περίπτωση, το Εφετείο με την προσβαλλόμενη απόφαση δέχτηκε κατ' ανέλεγκτη κρίση ότι ο αναιρεσείων, ο οποίος είχε προσληφθεί, κατά τα ειδικότερα εκτιθέμενα από τον προστηθέντα από τους αναιρεσιβλήτους εργολάβο, ως εργάτης οικοδόμος για την ανέργεση της αναφερόμενης οικοδομής, υπέστη από

υπαιτιότητα του πιο πάνω προστηθέντος εργολάβου, καθώς και του επίσης προστηθέντος από αυτούς πολιτικού μηχανικού, εργατικό ατύχημα που είχε ως συνέπεια την απώλεια της οράσεως του αριστερού του οφθαλμού. Ειδικότερα δέχτηκε ότι ο αναιρεσείων έχοντας απασχοληθεί ήδη επί ενάμιση μήνα σε διάφορες βοηθητικές εργασίες χωρίς να είναι ασφαλισμένος στο Ι.Κ.Α., στις 28.7.1995 έλαβε εντολή από τον Α.Α., τεχνίτη επιχρισμάτων, να καθαρίσει τη μηχανή (πρέσα) εκτοξεύσεως υλικού επιχρίσματος (σοβά) από τα υπολείμματα αυτού, ώστε κατόπιν να τη θέσει σε λειτουργία. Ο αναιρεσείων είχε προσληφθεί ως ανειδίκευτος εργάτης και δεν γνώριζε τη λειτουργία της μηχανής αυτής, ούτε είχε ενημερωθεί σχετικώς, και πολύ περισσότερο δεν έφερε προστατευτικά ομματούαλια, τα οποία ούτε του είχαν χορηγηθεί από τους υπεύθυνους ούτε ο ίδιος είχε φροντίσει να προμηθευτεί. Στο διάστημα από 07:30 έως 08:00, και ενώ οι υπόλοιποι εργαζόμενοι βρίσκονταν σε όροφο της οικοδομής, ο αναιρεσείων ήταν μόνος του στο ισόγειο και προσπαθούσε με κάποιον τρόπο να καθαρίσει τον σωλήνα διοχετεύσεως του υλικού, χωρίς η μηχανή να έχει τεθεί σε λειτουργία. Ξαφνικά εκτινάχθηκε ποσότητα από το υπάρχον υλικό που περιείχε ασβέστη και εισήλθε στον αριστερό του οφθαλμό, με αποτέλεσμα την απώλεια της οράσεως του εν λόγω οφθαλμού λόγω της προκλήσεως εγκαύματος στον κερατοειδή. Ότι η απώλεια της οράσεως του αριστερού οφθαλμού του αναιρεσείοντος οφείλεται αποκλειστικά στο ως άνω ατύχημα και όχι σε βλάβη του οφθαλμού του που προϋπήρχε.

Με βάση δε τα ως άνω περιστατικά το Εφετείο κατέληξε ότι υφίσταται ευθύνη των προστηθέντων από τους αναιρεσιβλήτους πολιτικού μηχανικού και υπερεργολάβου, οι οποίοι αμέλησαν να εφοδιάσουν τον αναιρεσείοντα με κατάλληλα μέσα προστασίας (ομματούαλια) κατά παράβαση του π.δ. 1073/1981, αλλά και να τον ενημερώσουν για τους κινδύνους που διέτρεχε καθώς και να τον επιβλέπουν στην εργασία που τους ανετέθη. Συνυπαίτιος όμως του τραυματισμού του τυγχάνει και ο ίδιος ο ενάγων, εφόσον αμελώς δεν φρόντισε να προστατεύσει τον εαυτό του, σύμφωνα με το άρθρο 102 εδ' στ' του π.δ. 1073/1981. Συνεκτιμώντας δε στη συνέχεια τις συνθήκες τραυματισμού του αναιρεσείοντος, τις συνέπειες εξ αυτού, τον βαθμό της ανικανότητάς του για εργασία, την ηλικία του, την κοινωνική και οικονομική κατάσταση των διαδίκων μερών, και κυρίως τον βαθμό πταίσματος των αναιρεσιβλήτων και της συνυπαιτιότητας του αναιρεσείοντος έκρινε ότι το ποσό που δικαιούται ο αναιρεσείων ως χρηματική ικανοποίηση ανέρχεται σε 6.000 ευρώ, το οποίο και επιδίκασε σ'αυτόν, αφού εξαφάνισε την πρωτόδικη απόφαση με την οποία είχε κριθεί ότι ο αναιρεσείων δικαιούται μεγαλύτερο ποσό.

Με την κρίση του αυτή το Εφετείο δεν παραβίασε ευθέως ή εκ πλαγίου τις ως άνω ουσιαστικού δικαίου διατάξεις, αφού σε σχέση με την υπαιτιότητα των αναιρεσιβλήτων αλλά και του συντρέχοντος πταίσματος του αναιρεσείοντος περιέλαβε πλήρεις, σαφείς και χωρίς αντιφάσεις αιτιολογίες που καθιστούν εφικτό τον αναιρετικό έλεγχο, και ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως από τους αρ. 1 και 19 του άρθρου 559 του Κ.Πολ.Δ. είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί. Εξάλλου, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως από τον αριθμό 8 του ίδιου πιο πάνω άρθρου, με τον οποίον προβάλλεται η αιτίαση ότι το Εφετείο έλαβε υπόψη πράγματα που δεν προτάθηκαν νομίμως, και συγκεκριμένα ότι δέχτηκε συντρέχον πταίσμα του αναιρεσείοντος, γιατί δεν φρόντισε να λάβει τα κατάλληλα προστατευτικά μέτρα, και συγκεκριμένα να προμηθευτεί και να χρησιμοποιήσει ομματούαλια, αν και δεν είχε προταθεί νομίμως από τους αναιρεσιβλήτους ένσταση συνυπαιτιότητας αυτού με τέτοιο περιεχόμενο, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος, αφού, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση, κατά τα ανωτέρω αναφερόμενα, τα παραπάνω περιστατικά προέκυψαν από τις αποδείξεις και ορθώς συνεκτιμήθηκαν με τα λοιπά στοιχεία για τον προσδιορισμό του ύψους της «εύλογης» χρηματικής ικανοποίησης που δικαιούται ο αναιρεσείων. (Απορρίπτει την αίτηση για αναίρεση της υπ' αριθμ. 758/2006 αποφάσεως του Εφετείου Πειραιώς).